

คำกล่าวรายงาน

“การประชุมสมัชชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา ครั้งที่ 9”

โดย

เลขาธิการ สวทช. ดร. พิเชฐ ดุรงคเวโรจน์

วันจันทร์ที่ 10 มกราคม 2554 เวลา 09.30 น.

ณ ห้องแกรนด์ฮอลล์ ชั้น 2 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมนานาชาติดังกรุงเทพ (ไบเทค) บางนา

กราบเรียนท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดร.วีระชัย วีระเมธีกุล ศ.ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์ ศ.คุณหญิงสมณทนา พรหมบุญ ศ.ดร.วิจารย์ พานิช และแขกผู้มีเกียรติทุกท่าน

ก่อนอื่น ในนามของ สวทช. กระผมใคร่ขอกราบขอบพระคุณท่านรัฐมนตรีและแขกผู้มีเกียรติทุกท่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาร่วมในพิธีเปิดการสัมมนาระดมความคิดเห็นในวันนี้ ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ท่านทั้งหลายได้ให้ความสำคัญกับบทบาทด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อสนองตอบต่อการพัฒนาประเทศ อย่างที่วิดีโอได้พยายาม highlight เมื่อสักครู่

ท่านผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน ผมคงไม่จำเป็นต้องกล่าวย่ำว่าวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม หรือที่เรียกโดยย่อว่า วทน. นั้น มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งในส่วนของ การเพิ่มผลิตภาพของภาคเศรษฐกิจ ไปจนถึงการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ปัจจุบันประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่ก้าวหน้าพอสมควรในการใช้ วทน. เป็นปัจจัยหลัก

แต่ในยุคโลกาภิวัตน์ การเสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันที่มักจะกล่าวกันในโลก เป็นเงื่อนไขสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และอีกประการหนึ่งเป็นการเชื่อมโยงโดยตรงกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วย การเปรียบเทียบขีดความสามารถของแต่ละประเทศในเวทีสากลที่เราจะได้ยินกันเป็นประจำทุกปี เช่น รายงานของ WEF (World Economic Forum) และ IMD (International Institute for Management Development) ต่างสะท้อนให้เห็นว่า องค์ประกอบของการพัฒนาด้าน วทน. เป็นเกณฑ์สำคัญที่เป็นตัวชี้วัดสำคัญขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งผมต้องขออัยว่าไม่ใช่เพียงแค่มีผลต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเท่านั้นแต่มีผลไปถึงการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวมด้วย

ปัจจุบัน แม้ว่าประเทศไทยจะมีการพัฒนาก้าวหน้าขึ้นโดยลำดับ แต่ก็คงต้องยอมรับว่า ระดับขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีโลกยังไม่ดีนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

การเปรียบเทียบขีดความสามารถการแข่งขันด้าน วทน. ของไทยในเวทีโลก นับเป็น 1 ในตัวชี้วัดสำหรับการประเมินสถานภาพของการพัฒนาโดยรวมของประเทศ ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในกลยุทธ์การพัฒนา วทน. อย่างไรก็ตาม เมื่อคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์เชิงปริมาณที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือการเพิ่มสัดส่วนของมูลค่าเพิ่มจากสินค้าและบริการที่ใช้ความรู้ (Knowledge-based industry) ต่อผลผลิตรวมของประเทศ (GDP) ก็ยังไม่บรรลุเป้าหมายเช่นกัน

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุสำคัญมีหลายประการ เช่น ค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศยังมีสัดส่วนที่ยังน้อยอยู่เมื่อเทียบกับนานาประเทศในสากล; มีบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาที่ทำงานเต็มเวลายังน้อยอยู่ในขณะเดียวกันบุคลากรเหล่านั้นเมื่อดูภาพรวมของการผลิตบัณฑิตปริญญาตรีก็ยังมีน้อยเกินกว่ากำลังที่เราต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ยังไม่ต้องพูดถึงจำนวนของปริญญาเอกที่เราผลิตได้ค่อนข้าง

น้อย ประเทศไทยยังได้ชื่อว่าเป็นประเทศผู้บริโภคหรือประเทศผู้เข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศเป็นหลัก ปีๆหนึ่ง เราขาดดุลการค้าอันเนื่องมาจากค่าใช้จ่ายในการนำเข้าเทคโนโลยีนับแสนล้านบาท; ในส่วนของ*การสร้างนวัตกรรม*เองเมื่อพิจารณาจากจำนวนสิทธิบัตร ก็ยังมีการจดสิทธิบัตรที่ได้รับการอนุมัติในปริมาณค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประดิษฐ์ บางครั้งเมื่อคูตัวเลขแล้วส่วนใหญ่เป็นการจดสิทธิบัตรโดยคนต่างชาติ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในภาพรวม ผลการพัฒนาด้าน วทน. ของประเทศไทยจะยังไม่บรรลุเป้าหมาย แต่ก็มีความก้าวหน้าในหลายๆ เรื่องที่จะเป็นรากฐานในการพัฒนาต่อยอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีกลไกการปฏิบัติที่เข้มแข็งมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น เราได้มีความริเริ่มกำหนดกลยุทธ์ในการนำ วทน. เข้าไปสนับสนุนการพัฒนาคลัสเตอร์หรือเครือข่ายวิสาหกิจในภาคเศรษฐกิจและภาคประชาชน

ในด้านการพัฒนากำลังคนด้าน วทน. ได้มีการริเริ่มผลักดันให้มีการจัดทำแผนที่นำทาง (Roadmap) ด้านการพัฒนาคน มีการจัดตั้งโรงเรียนของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทั้งที่เป็นสายสามัญและสายอาชีวะ; การพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพ; การกำหนดกลไกการศึกษาในรูปแบบใหม่ๆ เช่น สหกิจศึกษาและทักษะวิศวกรรม เป็นต้น

สำหรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสถาบันด้าน วทน. ได้มีความพยายามในการผลักดันภารกิจ อาทิ เช่น การพัฒนาศูนย์แห่งความเป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การพัฒนาอุทยานวิทยาศาสตร์ และการพัฒนาระบบการให้บริการเทคนิคเพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการ เป็นต้น

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ ขอเท็จจริงดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเราจะต้องก้าวไปข้างหน้าพร้อมกับการเพิ่มความเข้มแข็ง และประสิทธิภาพของการใช้ประโยชน์จาก วทน. ให้มากยิ่งขึ้น การจัดเตรียมนโยบายและแผน วทน. ฉบับ 10 ปีข้างหน้าคือช่วง พ.ศ. 2555-2564 ครอบคลุมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 11 และ 12 จะได้มีการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของการกำกับดูแล และในขณะเดียวกัน ในภาพรวมแล้วการกำหนดทิศทางของการพัฒนา วทน. ยังต้องสอดคล้องและเป็นเนื้อเดียวกันกับแผนพัฒนา วทน. และแผนพัฒนา วทน. ของสาขาต่างๆ ที่กระทรวงต่างๆ ได้จัดทำขึ้น

การจัดทำแผนและนโยบาย วทน. ครั้งนี้ มีความคืบหน้าโดยลำดับ โดยความอนุเคราะห์ของบุคลากรหลายท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งในส่วนของคณะผู้เชี่ยวชาญ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานชุดต่างๆ ที่ช่วยกันถกเถียง และกำหนดทิศทาง นอกจากนั้นแล้ว ยังพิจารณาปัจจัยแวดล้อมสถานการณ์ของโลก สถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงในประเทศไทย ทั้งในปัจจุบันและที่คาดการณ์ในอนาคต ให้กลายเป็นโจทย์หลักของการจัดทำแผนครั้งนี้ ซึ่งครอบคลุมประเด็นทั้งเศรษฐกิจ การเกษตร สังคม ชุมชน ท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงเชิงภูมิรัฐศาสตร์ ภาวะโลกร้อน การบริหารจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและพลังงาน รวมไปถึงการกระจายอำนาจ สุขภาพอนามัยและโรคอุบัติใหม่ ตลอดจนความก้าวหน้าของตัว วทน. เอง

ประเด็นโจทย์เหล่านี้ จะเป็นที่มาของการจัดประชุมกลุ่มย่อยในวันนี้ สำหรับประเด็นที่ผมจะขออนุญาตรายงานก็คือ ผู้เข้าร่วมประชุมในวันนี้ ประกอบไปด้วย เครือข่ายเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน อุตสาหกรรม ผู้ประกอบการ SMEs องค์กรชุมชน หน่วยงานของรัฐ สมาคมวิชาชีพ รวมทั้งนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และประชาชนโดยทั่วไป

ความสำเร็จของแผนฯ มีเงื่อนไขสำคัญนอกเหนือจากการมีแผนแล้ว ก็คือการผลักดันให้เกิดการปฏิบัติ ซึ่งผมแน่ใจว่า กระทรวงวิทยาศาสตร์ได้ให้ความสำคัญกับขั้นตอนนี้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการจัดทำแผน ผมจึงใคร่ขอเชิญชวนผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการกำหนดข้อเสนอและมาตรการที่สำคัญ

นอกเหนือจากการพึ่งพิงเฉพาะเม็ดเงินหรือกำลังคนเท่านั้น แต่ในเชิงโครงสร้างการบริหารจัดการ ความพร้อมของทรัพยากร รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่ประสิทธิผล

ผมใคร่ขอถือโอกาสนี้ ขอกราบเรียนเชิญท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี **ดร.วีระชัย วีระเมธีกุล** ได้กล่าวปาฐกถา เพื่อแสดงทัศนะและประเด็นต่างๆ ตลอดจนแนวทางเพื่อกำหนดบทบาทและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนไทยโดยรวม ขอ กราบขอบพระคุณและเรียนเชิญครับ